

УДК 159.923.2:81'23

Рудницька С.Ю.

МІФОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ДОСВІДУ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Рудницька С.Ю. Міфологічні механізми інтерпретації досвіду в контексті розвитку життєвої компетентності особистості.

Анотація. У статті схарактеризовано сутність міфологічного механізму інтерпретації досвіду в процесі розвитку життєвої компетентності як емерджентної здатності особистості, що визначає ефективність її соціальної взаємодії в мінливих реаліях сьогодення за рахунок продуктивності постановки та розв'язання нею власних життєвих завдань.

Визначено, що самостійна постановка власної життєвої задачі особистістю становить складну багаторівневу результуючу дію різноспрямованих векторів, орієнтованих на різні способи смислотворення. Показано, що сформована життєва компетентність особистості характеризується її переходом від розвитку «за допомогою» інтерпсихічних факторів до самодетермінації, управління власним розвитком, спрямованістю на розв'язання соціальних та особистісних задач, досягнення життєвих цілей, опанування смислів.

В основі авторської концепції лежить теза про те, що в процесі розвитку життєвої компетентності умовою генерації нових смислів виступають як узагальнення емпіричного індивідуального досвіду особистості, так і засвоєні ззовні «готові» соціокультурні концепти, що мають міфологічну природу. Показано, що місце міфу в процесі формування життєвої компетентності визначається його основними психологічними функціями. Представлено інтерпретацію механізму міфологічного смислотворення, згідно якої смисл розглядається як імовірнісний конструкт особистісного міфу. Визначається, що міфологічні ресурси розвитку життєвої компетентності особистості базуються на здатності людини пізнавати світ за допомогою символічних форм.

Ключові слова: особистість, досвід, розвиток, інтерпретація, життєва компетентність, особистісний проєкт, міф, міфологічні механізми.

Rudnytska, S.Yu. Mythological mechanisms of experience's interpretation in the context of development of life competence of personality.

Abstract. *The article characterizes the essence of mythological mechanism of experience's interpretation in the process of development of life competence as an emergent ability of personality, which determines the effectiveness of his social interaction in the changing realities of the present due to productivity of creating and solving of his own life tasks.*

It was determined that independent setting by personality of one's own life task is a complex multi-level resultant of the action of multidirectional vectors oriented to different types of meaning creation. The author shows that the formed life competence of personality is characterized by its transition from development "with the help" of intersychic factors to self-determination, managing one's own development, focusing on solving social and personal problems, achieving life goals, mastering meanings.

The basis of the author's concept is the thesis that in the process of development of life competence, both the generalization of empirical individual experience of personality and the learned from outside "ready-made" sociocultural concepts of a mythological nature are conditions for generation of new meanings. The article demonstrates that the place of a myth in the process of formation of life competence is determined by its main psychological functions. Interpretation of mechanism of mythological meaning creation is discussed; according to such interpretation the meaning is considered as a probabilistic construct of personal myth. It was determined that mythological resources for the development of life competence of personality are based on the person's ability to cognize the world with the help of symbolic forms.

Keywords: *personality, experience, development, interpretation, life competence, personal project, myth, mythological mechanisms.*

Постановка проблеми. У межах постнекласичної методології проблема особистості, як ключова проблема психологічної науки, набуває нової оптики бачення і постає як проблема життєздійснення особистості, розвитку її життєвої компетентності за умов невизначеності та кризи в сучасному суспільстві. Проблема розвитку життєвої компетентності знаходиться в епіцентрі прогресивної наукової думки, визначає принципово нові орієнтири і життєві результати не тільки освітньої діяльності, але й відкриває широкі перспективи розуміння людського потенціалу як основи відтворення соціокультурного капіталу нації.

У руслі психолого-герменевтичного підходу життєва компетентність розглядається як емерджентна здатність особистості,

Актуальні проблеми психології: Т.2 Психологічна герменевтика
що визначає ефективність її соціальної взаємодії в мінливих реаліях сьогодення за рахунок продуктивності постановки та розв'язання нею основних життєвих завдань. Зазначена компетентність відрізняється внутрішньою спрямованістю, переходом від особистості, що розвивається «за допомогою» інтерпсихічних факторів до особистості, що самодетермінується, керує власним розвитком, спрямована на розв'язання соціальних та особистісних задач, опанування смислів, досягнення власних цілей.

У контексті зазначеного підходу дослідження різних дискурсивних практик особистості актуалізують проблему змісту та результативності її життєздійснень, сформованості та розвитку певних умінь, навичок, властивостей, здібностей, особистісних характеристик, що визначають її здатність до вибудовування, організації, упорядкування, осмислення, інтерпретації та реінтерпретації життєвого й особистісного досвіду в процесі розв'язання нею нагальних життєвих задач.

Самостійна постановка власної життєвої задачі особистістю становить складну багаторівневу результуючу дію різноспрямованих векторів, орієнтованих на різні способи смислотворення. У зв'язку з цим важливе значення набуває концепція Н.В. Чепелевої, згідно якої до ключових механізмів розуміння та інтерпретації особистісного досвіду можна віднести семіотичний, комунікативний і міфологічний, які, виконуючи смислотворчі функції в житті особистості, значною мірою визначають її розуміння навколишнього світу і свого місця в ньому [6]. Очевидно, що кожний з них відіграє важливу роль у процесі становлення та розвитку життєвої компетентності особистості.

Проте проблеми міфологічної складової механізмів розуміння особистісного досвіду, зокрема його інтерпретації та реінтерпретації в процесі постановки та розв'язання особистістю власних життєвих задач, дотепер перебувають на периферії психологічних досліджень, що становить перешкоду для розробки ефективних психологічних практик та технологій особистісного розвитку в міфологічних координатах, що слугуватимуть конститутивними дороговказами смислової орієнтації людини в сучасному мінливому світі [3; 4; 12–16].

Мета статті: схарактеризувати сутність міфологічного механізму інтерпретації досвіду в процесі розвитку життєвої компетентності особистості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток життєвої компетентності особистості становить самостійну цілеспрямовану діяльність, яка має всі ознаки інтелектуальної, і постає безперервним процесом, що забезпечує в неї перманентний саморозвиток. У руслі психолого-герменевтичного підходу розвиток

Актуальні проблеми психології: Т.2 Психологічна герменевтика зазначеної компетентності розглядається як сукупність соціально-психологічних практик конструювання і відтворення особистістю власних ідентичностей, які базуються на присвоєнні суб'єктом заданих культурою і суспільством стратегій і норм самоорганізації (М.Л. Смульсон [8], Н.В. Чепелева [7; 9;10]).

Під самостійною постановкою особистістю власної життєвої задачі ми, насамперед, розуміємо подолання людиною «самої себе як фактичної даності»; спрямованість у простір можливого; дії в «зазорах триваючого досвіду» (В.П. Зінченко, М.К. Мамардашвілі), у точках розривів детермінованості буття особистості. Тільки за умов особистісної відкритості, виходу за межі повсякденного досвіду людина може самостійно ініціювати постановку життєвих задач, у процесі розв'язання яких особистість може набути принципово новий досвід. На наш погляд, тут також доречно використовувати поняття «самотрансценденція» (В. Франкл) як інтенціональність, що властива буттю людини.

У процесі постановки життєвої задачі особистість породжує ідеальний проєкт, який, разом з його можливими стратегіями реалізації, формує базисне ядро особистої субкультури і смислотворення. Саме зміст такого проєкту людина і закладає в основу власної культури [7; 9; 10]. Цей процес доречно характеризувати як інтеграцію подієвого проєкту, проєкту трансформації особистісних характеристик та екзистенціального проєкту. Так, у процесі постановки життєвої задачі подієвий проєкт особистості є базисним: аналіз власних дій і вчинків дозволяє людині планувати можливі варіанти майбутніх особистісних змін і визначати для себе значущі ціннісно-сміслові життєві орієнтири. У процесі постановки та розв'язання задач «на трансформацію особистісних характеристик» людина спирається на власний життєвий досвід, власні потреби, бажання та наміри, соціальні очікування і соціальні «схвалення» тощо. Подієвий проєкт і проєкт зміни особистісних характеристик продукуються більшістю людей у процесі розвитку в них життєвої компетентності. Основними механізмами їхнього формування постають особистісна рефлексія, інтелектуальна ініціація, стратегічність та децентрація (М.Л. Смульсон [8]).

Основа постановки і розв'язання задач екзистенціального типу становить екзистенціальна рефлексія, що дозволяє людині визначати, обирати та привласнювати життєві смисли. Формування життєвої компетентності на цьому рівні відбувається в три етапи:

- ревізія й аналіз існуючих у соціокультурному просторі смислів і цінностей;
- перетворення певних соціокультурних смислів на особистісні (індивідуально-значущі) смисли;

Актуальні проблеми психології: Т.2 Психологічна герменевтика

- прийняття відповідальності за реалізацію цих опорних смислів і смислових конструктів у власному житті.

Застосовуючи стосовно себе певні соціокультурні концепти людина прагне «розчутити» смисли власного життєздійснення. Отже, тексти про себе, що розгортаються на основі нарративізованих та символізованих подій, відбивають власні зусилля особистості в процесі розвитку її життєвої компетентності [1; 2; 5–7; 9; 10].

Екзистенціальний життєвий проєкт як певний план пошуку, привласнення та реалізації життєвих смислів має факультативний характер для особистості. Серед необхідних факторів його генерування можна виділити життєвий досвід, особистісну зрілість (самостійність, особистісну відповідальність, толерантність до невизначеності, самодетермінацію, прагнення до розвитку тощо), голод за «смислотворенням», відкритість смисловим трансформаціям, творчі ресурси особистості тощо. Екзистенціальний проєкт починає впливати на всі інші проєкти, трансформувати, ієрархізувати, «одухотворювати» їх, перетворюючись на ядро цілісного життєвого проєкту особистості.

Отже, особистість є можливістю самої себе, вона не вичерпується ніякими варіантами самоздійснень. У цьому контексті інтерес становить теза про кінцеву причинність, на перший погляд, парадоксальне уявлення про вплив майбутнього на сьогоднішнє, що сформувалася в межах інформаційно-синергетичного підходу. Дійсно, людина постійно зустрічається з прообразом майбутнього в можливостях, які доступні їй у актуальному стані. Простір можливостей включає всю сукупність ресурсів, що несуперечливо утворюють єдине ціле, не виключаючи можливостей один одного. Можливість виявляє принципово більший вплив на вчинки та стан людини, ніж актуальна реальність. Незважаючи на те, що в моделюванні «можливого» беруть участь усі психічні пізнавальні процеси, особливу роль тут займає уява, образи якої відкривають перед індивідом «можливі світи», що певною мірою «відкидають реальність».

Згідно поглядів Ю.М. Швалба, тут необхідно враховувати, що образ уяви не є просто «картинка», він динамічний, мінливий і текучий, він формується, трансформується та розпадається. «Не випадково справжній Витвір має Задум, але не має Кінця – він або існує шляхом постійного становлення, або вмирає» [11, 86].

Отже, розвиток життєвої компетентності особистості розглядається нами як сукупність соціально-психологічних практик конструювання і відтворення особистістю власних ідентичностей, що базуються на присвоєнні суб'єктом заданих культурою і суспільством стратегій і норм самоорганізації. У межах нарративного підходу, ми розглядаємо проєкт як сюжет можливої історії, у

Актуальні проблеми психології: Т.2 Психологічна герменевтика побудові якого важливу роль відіграють базові сюжети («мандрівні сюжети», «вічні типи», лейтмотиви, «вічні образи» та ін.) світової літератури, що мають міфологічне коріння.

Безперечно важливу роль у процесі конструювання та трансляції особистісного досвіду в процесі відіграє міфологічний механізм. У позначених парадигмальних координатах міф трактується як найбільш прадавня і стійка форма відтворення соціокультурного досвіду та як механізм регуляції людської поведінки, що є актуальними для будь-якого типу культури. В основі міфологічної форми організації індивідуального і групового досвіду лежить безпосередній, «чуттєво-рефлексивний» (В.В. Балановський), споглядальний та продуктивний (Ю.М. Швалб) спосіб світоосягнення. Специфіка міфу як механізму регуляції поведінки людини, насамперед, полягає в нерозривності парадигмальності (зразковості) поведінки й обґрунтування смислу цієї поведінки (дій, вчинків), який завжди виходить за рамки індивідуального і навіть соціального досвіду (вища осмисленість) [3; 4; 12-16].

У процесі свого становлення і розвитку міф зазнає низки трансформацій, зумовлених тим, що в момент «вгасання» міфологічного переживання в культурному просторі семантичні полюси «Свого» й «Іншого» відчужуються і фіксуються в певних знакових формах, поступово перетворюючись у «семіотично марковану» структурну конфігурацію з яскраво вираженим семантичним ядром і динамічною периферією. Еволюціонування міфологічних феноменів відбувається за рахунок трансформацій їхніх рухливих периферичних складових, що детермінує очевидну неоднорідність міфологічного матеріалу, і мутацій, зумовлених «опрощенням» («вимиванням» цілісності, «захопленням Цілого однією з його частин»), «відпадинням» ритуалу від міфу, «перетворенням» у набір правил (стереотипів), які мають імперативну форму, що визначає принципову невідрефлексованість сучасних міфів.

Місце міфу в процесі формування та розвитку життєвої компетентності особистості визначається його основними психологічними функціями, що дозволяють особистості в суб'єктивному просторі її життя створювати й утримувати цілісність картини світу, задавати ідеали і зразки поведінки, «переривати» причинно-наслідкову зумовленість життєвих подій, «знімати» проблему мотивації й пошуку смислу.

Безумовно, усі функції міфу мають соціальний характер, задають або коригують більшість форм індивідуальної активності особистості в межах соціальної реальності; кожне міфологічне явище має підстави в соціумі, і кожне соціальне явище має

Актуальні проблеми психології: Т.2 Психологічна герменевтика міфологічну «проекцію». Ключову функцію міфу в процесі становлення життєвої компетентності особистості становить смислотворча, що реалізується через світоглядний, когнітивний, комунікативний, регулятивний, афективний і розвиваючий функціональні комплекси [3; 4; 11].

Узагальнення сучасних концепцій розуміння зазначеної проблеми уможливають розуміння смислу як імовірного конструкту особистісного міфу. З нашої точки зору, таке розуміння міфологічного смислотворення «зглажує» опозиційні суперечності в категоріальному відношенні «актуальне буття-в-світі» – міф, взаємозумовленість яких набуває важливе значення в процесі життєздійснень особистості.

У цьому контексті, постановка життєвої задачі первісно «запускається» спрямованістю мрії як прообразу мети (на минуле й/або майбутнє) в інтенціональних особистісних переживаннях. Спрямованість мрії на минуле зумовлено гносеологічною «перевагою» міфу, що полягає в цілісності картини світу, яку він породжує; спрямованість на майбутнє – актуалізує його кенотипічну складову. Самоцінність міфу виступає важливим фактором становлення життєвої компетентності особистості, у свою чергу, забезпечуючи самоцінність її життєвого проекту. У процесі розвитку зазначеної компетентності міф завдяки первинній символізації життєвого простору (що розширюється) стає основою створення нового смислового універсуму особистості.

Висновки. У процесі розвитку життєвої компетентності особистості умовою генерації нових смислів виступають як узагальнення емпіричного індивідуального досвіду особистості, так і засвоєні ззовні «готові» соціокультурні концепти, що мають міфологічну природу. Важливими ресурсами міфу як об'ємного контексту для «актуального буття-в-світі» є фіксація на широкій перспективі, що призводить до осмислення сфери можливостей особистості, її життєвого обрію. Отже, міф як «смилоносна реальність» відіграє значну роль у процесі становлення життєвої компетентності особистості, а міфологічний механізм інтерпретації особистого досвіду, у свою чергу, базується на здатності людини пізнавати світ за допомогою символічних форм.

Перспективи подальшого дослідження проблеми ми пов'язуємо з розробкою соціально-психологічних практик і технологій розвитку життєвої компетентності особистості в міфологічних координатах, оволодіння якими може стати важливим життєтворчим ресурсом у процесі становлення зрілої особистості за кризових суспільних умов під час війни та післявоєнного відновлення України.

Література

1. Гуцол К. В. Діагностика сформованості рівнів нарративної компетентності особистості. *Особистісні та ситуативні детермінанти здоров'я* : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (22 листопада 2019 р.). Вінниця : Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2019. С. 77–81.
2. Гуцол К. В. Теоретико-методологічні основи дослідження нарративної компетентності особистості. *Актуальні проблеми психології* : зб. наук. пр. Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Т. II : Психологічна герменевтика. 2017. Вип. 10. С. 167–185.
3. Гуцол С. Ю. «Сюжет переходу» как мифологическая форма воплощения личностного проекта студенческой молодежи. *Актуальні проблеми психології* : зб. наук. пр. Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Т. II: Психологічна герменевтика. 2014. Вип. 8. С. 73–82.
4. Гуцол С. Ю. Феномен моды в зеркале семиотического похода. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Філософія. Психологія. Педагогіка : зб. наук. пр. 2008. № 3 (24). С. 125–130.
5. Нарративні психотехнології / Н. В. Чепелева, М. Л. Смульсон, О. М. Шиловська, С. Ю. Гуцол ; за заг. ред. Н. В. Чепелевої. Київ : Главник, 2007. 144 с. (Сер. «Психологічний інструментарій»).
6. Проблемы психологической герменевтики / Под ред. Н. В. Чепелевой. Киев : Изд-во Национального педагогического ун-та им. Н. П. Драгоманова, 2009. 382 с.
7. Рудницька С.Ю., Гуцол К.В. Нарративна компетентність як визначальна складова комунікативної компетентності особистості. *Психологічні проблеми особистості на сучасному етапі розвитку суспільства*. Збірник матеріалів XI Міжнародної науковопрактичної конференції (7-8 квітня 2021 р., м. Ніжин) / за ред. М. В. Папучі. Ніжин : НДУ імені М. Гоголя, 2021. С. 10–16. URL: http://www.ndu.edu.ua/storage/2021/11_conf_zbirn_psycho.pdf#page=1
8. Смульсон М. Л. Місце самопроекування у проектній парадигмі *Актуальні проблеми психології* : зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Т. II. Психологічна герменевтика. 2014. Вип. 8. С. 16–29.
9. Чепелева Н. В., Рудницька С. Ю., Гуцол К.В. Діагностичний інструментарій визначення нарративної компетентності особистості. *Технології розвитку інтелекту*. Т. 5. № 1 (29). 2021. URL:

https://psytir.org.ua/index.php/technology_intellect_develop/article/view/546

10. Чепелева Н. В., Рудницька С. Ю., Гуцол К. В. Теоретико-методичні основи та структурно-змістові складові програми тренінгу наративної компетентності особистості. *Актуальні проблеми психології: Зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Т.2. Психологічна герменевтика.* 2020. Вип. 12. С. 113–131.

11. Швалб Ю. М. Психологические модели целеполагания. Киев : СТИЛОС, 1997. 236 с.

12. Buchler I. R., Selby H. A. The formal study of myth. Texas : Center for intercultural studies in folklore and oral history. Monogram Series, 1968. № 1. 474 p.

13. Campbell J., Collins T. Mythic Reflections. Thoughts on myth, spirit, and our times. An interview with Joseph Campbell, by Tom Collins. *The New Story Winter.* 1985/86. P. 52. URL: <http://www.context.org/iclib/ic12/campbell/>

14. Lenzen D. Mythos, Metapher und Simulation. Zu den Aussichten systematischer Pädagogik in der Postmoderne. *Zeitschrift für Pädagogik.* 1987. № 33. Heft 1. S. 41–60.

15. Raglan L. Hero : A Study in Tradition, Myth and Drama. Mineola. NY : Dover Publications 2013. 336 p. (Ser. «Dover Books on Literature & Drama»).

16. Tarasti E. Myth and Music : A Semiotic Approach to the Aesthetics of Myth and Music, Especially that of Wagner, Sibelius and Stravinsky. Helsinki : Walter de Gruyter, 1979. 364 p.

References

1. Hutsol, K. V. (2019) Diagnostyka sformovanosti rivniv naratyvnoi kompetentnosti osobystosti [Diagnostics of the formation of levels of narrative competence of an individual]. In *Osobystisni ta sytuatyvni determinanty zdorovia : materialy IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (22 lystopada 2019 r.). – *Personal and situational determinants of health: materials of the IV All-Ukrainian Scientific and Practical Conference* (November 22, 2019) (pp. 77–81). Vinnytsia : Donetskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stusa. [in Ukrainian].

2. Hutsol, K. V. (2017) Teoretyko-metodolohichni osnovy doslidzhennia naratyvnoi kompetentnosti osobystosti [Theoretical and methodological foundations of the research of the narrative competence of the individual]. *Aktualni problemy psykholohii : zb. nauk. pr. In-tu psykholohii imeni H. S. Kostiuksa NAPN Ukrainy. T. II : Psykholohichna hermenevtyka.* – *Actual problems of psychology: coll. of science Ave. H.*

S. Kostyuk *Institute of Psychology, National Academy of Sciences of Ukraine. Vol. II: Psychological hermeneutics. 10. 167–185. [in Ukrainian].*

3. Hutsol S. Yu. «Syuzhet perekhoda» kak mifologicheskaya forma voploshcheniya lichnostnogo proyekta studencheskoy molodezhi [“The plot of the transition” as a mythological form of the embodiment of the personal project of student youth]. *Aktualni problemy psikhologii : zb. nauk. pr. In-tu psikhologii imeni H. S. Kostiuka NAPN Ukrainy. 2014. T. II: Psikhologichna hermenevtyka. – Actual problems of psychology: coll. of science Ave. H. S. Kostyuk Institute of Psychology, National Academy of Sciences of Ukraine. 2014. Volume II: Psychological hermeneutics. 8. 73–82. [in Russian].*

4. Hutsol, S. Yu. (2008) Fenomen mody v zerkale semioticheskogo podhoda [The fashion phenomenon in the mirror of the semiotic campaign]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «Kyivskiy politekhnichnyi instytut». Filosofii. Psikhologii. Pedagogika : zb. nauk. pr. – Bulletin of the National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute". Philosophy. Psychology. Pedagogy. 3 (24). 125–130. [in Russian].*

5. Chepelieva N. V. , Smulson M. L., Shylovska O. M., & Hutsol S. Yu. (2007) Naratyvni psykhotekhnologii [Narrative psychotechnologies]. Kyiv : Hlavnuk. 144. (Ser. «Psikhologichnyi instrumentarii»). [in Ukrainian].

6. Chepeleva N. V. (Eds) (2009). Problemy psikhologicheskoy germeneytyki. [Problems of psychological hermeneutics]. Kyiv : Izd-vo Natsional'nogo pedagogicheskogo un-ta im. N. P. Dragomanova. 382. [in Ukrainian].

7. Rudnytska, S.Yu., & Hutsol, K.V. (2021) Naratyvna kompetentnist yak vyznachalna skladova komunikatyvnoi kompetentnosti osobystosti [Narrative competence as a determining component of a person's communicative competence]. In *Psikhologichni problemy osobystosti na suchasnomu etapi rozvytku suspilstva. – Psychological problems of the individual at the current stage of the development of society. Zbirnyk materialiv XI Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii (7-8 kvitnia 2021 r., m. Nizhyn) / za red. M. V. Papuchi (pp. 10–16). Nizhyn : NDU imeni M. Hoholia. Retrieved from:*

http://www.ndu.edu.ua/storage/2021/11_conf_zbirn_psycho.pdf#page=11 [in Ukrainian].

8. Smul'son, M. L. (2014) Mhstse samoprojektuvannya u proyektynu paradigmi [Location samoproektuvannya in proektnyi paradigmi]. *Aktual'ni problemi psikhologii: zb. nauk. prats' Hnstitutu psikhologii im. G. S. Kostyuka NAPN Ukraini. T. II. Psikhologichna germeneytyka. – Actual problems of psychology: Collection. of science*

Актуальні проблеми психології: Т.2 Психологічна герменевтика
works of the Institute of Psychology named after H.S. Kostyuk of the National Academy of Sciences of Ukraine. T.2. Psychological hermeneutics. 8, 16–29. [in Ukrainian].

9. Chepeleva, N. V., Rudnytska, S. Yu., & Hutsol K.V. (2021) Diahnostychnyi instrumentarii vyznachennia naratyvnoi kompetentnosti osobystosti [Diagnostic tools for determining the narrative competence of an individual]. *Tekhnolohii rozvytku intelektu. – Intelligence development technologies. 5. № 1 (29).* Retrieved from: https://psytir.org.ua/index.php/technology_intellect_develop/article/view/546 [in Ukrainian].

10. Chepelieva, N. V., & Rudnytska, S. Yu., & Hutsol, K. V. (2020) Teoretyko-metodychni osnovy ta strukturno-zmistovi skladovi prohramy treninhu naratyvnoi kompetentnosti osobystosti [Theoretical and methodological foundations and structural and content components of the training program of the narrative competence of the individual] *Aktualni problemy psykholohii: Zb. nauk. Prats Instytutu psykholohii imeni H.S. Kostiuka NAPN Ukrainy. T.2. Psykholohichna hermenevtyka. – Actual problems of psychology: Collection. of science works of the Institute of Psychology named after H.S. Kostyuk of the National Academy of Sciences of Ukraine. T.2. Psychological hermeneutics. 12. P. 113–131. [in Ukrainian].*

11. Shvalb, Yu. M. (1997) *Psikhologicheskiye modeli tselepolaganiya* Kyiv : STILOS. 236. [in Ukrainian].

12. Buchler, I. R., & Selby, H. A. (1986) *The formal study of myth.* Texas : Center for intercultural studies in folklore and oral history. Monogram Series. # 1. 474.

13. Campbell, J., & Collins, T. (1986) *Mythic Reflections. Thoughts on myth, spirit, and our times. An interview with Joseph Campbell, by Tom Collins. The New Story Winter. 1985/86. P. 52. Retrieved from: <http://www.context.org/iclib/ic12/campbell/>*

14. Lenzen, D. (1987) *Mythos, Metapher und Simulation. Zu den Aussichten systematischer Pädagogik in der Postmoderne. Zeitschrift für Pädagogik. 33, Heft 1, 41–60.*

15. Raglan, L. (2013) *Hero : A Study in Tradition, Myth and Drama.* Mineola, NY : Dover Publications 2013. 336. (Ser. «Dover Books on Literature & Drama»).

16. Tarasti, E. (1979) *Myth and Music : A Semiotic Approach to the Aesthetics of Myth and Music, Especially that of Wagner, Sibelius and Stravinsky.* Helsinki : Walter de Gruyter. 364.

Актуальні проблеми психології. Т.2. 2023. Вип. 14.

Actual problems of psychology: coll. science. G.S. Kostyuk Institute of Psychology, National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Volume II., Issue 14, 2023. ISSN 2072-4772